

Wstęp

Publikacja *Narzędzia internetowe dla nauczycieli* stawia przed sobą dwa zadania: teoretyczne i praktyczne zaprezentowanie wybranych narzędzi edukacyjnych wykorzystywanych w pracy nauczyciela-polonisty. Ze względu na pedagogiczne wartości wytworów, wybrane narzędzia należą do narzędzi Web 2.0, które z powodzeniem mogą być stosowane w edukacji szkolnej, w tym szczególności na lekcjach języka polskiego. Pokazane zatem zostanie jak tworzyć prezentacje multimedialne, interaktywne materiały dydaktyczne, arkusze dydaktyczne, chmury wyrazowe, jak notować i jak udostępniać swoje prace w sieci. Kluczowymi wskaźnikami wyboru omówionych w pracy narzędzi był ich bezpłatny dostęp w Internecie oraz łatwość i intuicyjność w ich obsłudze (bez potrzeby instalowania programu na komputerze). Każde omówione narzędzie zawiera w części teoretycznej – propozycje jego zastosowania w edukacji oraz w części praktycznej – jego obsługę wraz z przykładami. W pracy skupimy się na przedstawieniu narzędzi internetowych, które wykorzystywane są w pracy nauczyciela-polonisty i jego uczniów na wszystkich etapach edukacyjnych kształcenia ogólnego, a w szczególności w szkole podstawowej i ponadpodstawowej (w liceum). Język polski jest kluczowym przedmiotem nauczania. Zakres znajomości i sprawność w posługiwaniu się nim ułatwia przyswajanie wiedzy z innych przedmiotów i jest dla każdego ucznia podstawą sukcesu szkolnego. Podobnie jak inne szkolne przedmioty, język polski może być interesującą lekcją dla uczniów, niezależnie od realizowanego tematu. Wykorzystanie bogactwa istniejących, darmowych narzędzi internetowych w nauczaniu języka polskiego jest niezbędnym uzupełnieniem procesu kształcenia. Z jednej strony pozwalają one uatrakcyjnić lekcję, a z drugiej ułatwiają nauczycielowi pracę przy tworzeniu materiałów dydaktycznych. Umiejętności informatyczne, w tym świadome posługiwanie się narzędziami TIK, zdobywane przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego odwołują się do treści nauczania przedmiotu język polski. W Podstawach programowych dla II, III i IV etapu edukacyjnego, wśród najważniejszych i wspólnych umiejętności informatycznych zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego, wymienia się *umiejętności sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami*

informacyjno-komunikacyjnymi ułatwiającymi naukę języka polskiego, a w szczególności:

- *poszukiwania, porządkowania, krytycznej analizy oraz wykorzystania informacji z różnych źródeł;*
- *nabywania kompetencji społecznych takich jak komunikacja i współpraca w grupie w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych lub indywidualnych oraz organizacja i zarządzanie projektami;*
- *tworzenia tekstów o walorach estetycznych i podejmowania samodzielnych prób literackich;*
- *odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji do analizy i interpretacji tekstów;*
- *rozwijania kompetencji językowych i komunikacyjnych;*
- *rozwijania umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania;*
- *tworzenia różnorodnych prezentacje, projektów wystaw oraz filmów z wykorzystaniem technologii multimedialnych;*
- *samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy, krytycznego myślenia i formułowania opinii.*

Zadania wymienione w Podstawie Programowej służą osiągnięciu celów edukacyjnych i wykorzystaniu komputera do zdobywania i poszerzania wiedzy oraz umiejętności z różnych dziedzin, a także do zwiększenia zainteresowania przedstawianymi zagadnieniami. Technologie informacyjne mają za zadanie wspierać uczenie się oraz podnosić skuteczność tego procesu. Zadaniem szkoły jest więc wprowadzanie uczniów w technikę uczenia się i wyposażanie ich w narzędzia samodzielnej pracy naukowej. Nauczyciel, odwołując się do umiejętności i wiedzy, które uczeń zdobył w szkole podstawowej, wprowadza nowe treści nauczania, które umożliwiają indywidualne tempo pracy każdego ucznia w grupie, wspomagają wspólną komunikację, ulepszają końcowy rezultat procesu edukacyjnego oraz jednocześnie umożliwiają nauczycielowi kontrolowanie i badanie efektów pracy uczniów. Jednym z głównych zadań nauczyciela, w oparciu o Podstawę Programową kształcenia ogólnego, jest poznanie indywidualnych cech poszczególnych uczniów, ich predyspozycji intelektualnych i zainteresowań, a następnie dostosowanie swojej ingerencji do oczekiwań wychowanków. Ponadto:

- *zorganizowanie takiego działania, które uczeń może wykonać samodzielnie;*

- *organizowanie zespołowego dochodzenia do rozwiązania postawionych problemów (możliwość poznania różnych punktów widzenia, dyskutowanie nad wyborem najlepszego z nich);*
- *stosowanie metod nauczania kształtujących samodzielność intelektualną kreatywność działania i umiejętność przetwarzania uzyskanych informacji.*

Kierując się wyborem poszczególnych narzędzi omówionych w pracy kierowano się spełnieniem przez nie tych najważniejszych kryteriów: indywidualizacji nauczania i pracy grupowej. *Indywidualizacja* to „uwzględnienie w systemie dydaktyczno-wychowawczym” różnic indywidualnych między uczniami i stosowanie takich zabiegów pedagogicznych, sprzyjają maksymalnemu rozwojowi osobowości uczących się. Celem indywidualizacji jest zapewnienie maksymalnych możliwości rozwoju uczniom o różnych zdolnościach. Pozwala wyeksponować samokształcenie uczniów jako umiejętności samodzielnego organizowania własnego warsztatu pracy, docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania, rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy z poszanowaniem cudzej własności intelektualnej. Jedną z istotnych form pracy uczniów jest *praca grupowa* posiadająca niezaprzeczalne walory zarówno dydaktyczne jak i wychowawcze. Praca grupowa pozwala zaangażować się aktywnie wszystkim uczniom w pracę związaną z tematem lekcji. Staje się ona narzędziem rozbudzenia aktywności i samodzielności uczniów, co bardzo korzystnie wpływa na wyniki uczenia się. Występująca w pracy grupowej *komunikacja* to sprawna wymiana informacji pomiędzy uczestnikami dyskusji. Komunikowanie się jest procesem złożonym, polegającym na przekazywaniu wiadomości pomiędzy ludźmi i wśród ludzi. Umiejętności komunikacyjne zapewniają dobre relacje i pracę zespołową.

Aby skutecznie wspierać proces nauczania w oparciu o wymagania zawarte w Podstawie Programowej należy dobrać takie narzędzia, które będą nie tylko łatwe do adaptacji i w obsłudze, ale także niezwykle efektywne w procesie nauczania uwzględniając potrzeby uczniów i specyfikację zajęć. Narzędzia powinny prowadzić do zwiększenia motywacji uczniów, zainteresowania nauką i aktywnego zaangażowania się w współtworzenie elementów lekcji, co w rezultacie wpływa na lepsze efekty ich pracy. Podstawowym kryterium efektywnego zastosowania programów edukacyjnych do wspomaganie nauczania, w szczególności języka polskiego, jest powiązanie ich ściśle z treściami nauczania,

które są w danych momencie realizowane na lekcji. Celem publikacji jest zgromadzenie w jednym miejscu narzędzi pomocnych do przygotowania i tworzenia ciekawych lekcji bogatych w interaktywne i multimedialne elementy.

Narzędzia internetowe w pracy dydaktycznej

W rozdziale skupimy się na przedstawieniu narzędzi internetowych wykorzystywanych w pracy nauczyciela-polonisty i spełniających omówione we wstępie kryteria. Wszystkie omówione narzędzia dostępne są online i wymagają: posiadania dostępu do Internetu oraz zainstalowanej przeglądarki internetowej. Dodatkowym wymogiem tych narzędzi jest założenie darmowego konta użytkownika, które umożliwia dostęp do funkcjonalności aplikacji, a w szczególności do zapisu projektu, ponownej jego edycji i udostępniania go innym użytkownikom. Narzędzia są darmowe lub posiadają bezpłatną wersję dla edukatorów i szkół, która oferuje wystarczające opcje umożliwiające efektywne osiągnięcie zamierzonych celów edukacyjnych.